



BYLA SCHVÁLENA NOVELA ZÁKONA „EIA“

Téma EIA je v současnosti velmi diskutované a aktuální.

Pojďme si udělat malou rekapitulaci toho, co ho vyvolalo a co tato úprava v reálném životě přinesla do života nejen architektů, ale všech projektantů, investorů i úředníků.

Novela zákona EIA a úprava souvisejících zákonů (týká se i Stavebního zákona), byla vyvolaná hlavně v souvislosti s integrací všech bodů, ke kterým se naše republika zavázala v souvislosti se Smlouvou o fungování s EU a dne 24. února 2015 byla po schválení podepsaná prezidentem České republiky.

Novela se velmi výrazně promítá i do činnosti všech architektů a projektantů, kteří pracují na projektech, na které se vztahuje Posuzování vlivu na životní prostředí.

Zde je rekapitulace shrnutí, čeho se v tuto chvíli schválená novela tohoto zákona týká. Následně pak, co to znamená v reálu pro toho, kdo pracuje na projektu, na který se EIA vztahuje.

Nejprve vysvětlení a přiblížení faktu, proč ke změnám došlo.

Na základě formálního upozornění EU ze dne 25. 4. 2013 zahájila Komise EU vůči ČR řízení o porušení Smlouvy o fungování EU ve věci nesprávné transpozice směrnice EIA.

Komise za nejpodstatnější pochybení považovala zejména:

- nedostatečnou závaznost výstupů v procesu EIA a možné změny závěru během navazujících povolovacích řízení,
- skutečnost, že ustanovení směrnice EIA by měla být aplikována nejen na proces EIA, ale i na navazující povolovací řízení, v rámci kterých je záměr definitivně schvalován,
- nedostatečná účast veřejnosti v navazujících řízeních,
- nezajištění včasné a účinné soudní ochrany příslušníkům dotčené veřejnosti.

Následně MŽP jako gestor směrnice EIA vypracovalo novelu Zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a souvisejících zákonů (stavební zákon, vodní zákon, zákon o ochraně přírody a krajiny a zákon o integrované prevenci), která v současné době prochází legislativním procesem. Předpokládaný termín nabytí účinnosti byl původně 1. 1. 2015, vzhledem ke zdržení v legislativním procesu se posunulo nabytí účinnosti na 1. březen 2015 a všichni věří, že Komise toto neúmyslné zdržení pochopí. Velká většina nových informací je obsažena v zákoně EIA, v ostatních zákonech se pak jedná pouze o drobnější dílčí úpravy, a to bylo hlavně z důvodů časových.

V souvislosti s procesy EIA a snahou o zjednodušení územních a stavebních řízení ve Stavebním zákoně, se zároveň pracuje na další větší novele Stavebního zákona, jejíž účinnost se předpokládá cca začátek roku 2016 a která by měla navazovat na v tuto chvíli novelizovaný Zákon EIA.

Cílem novely Zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a souvisejících zákonů bylo odstranit Komisi EU vytýkané nedostatky a zajistit tak soulad tuzemského práva se směrnicí EIA, zejména:

- závaznost výstupu z procesu EIA ve formě závazného stanoviska
- možnost soudního přezkumu závěru zjišťovacího řízení v případě, kdy se (na jeho základě) celý proces nevede
- zavedení mechanismu k ověření souladu žádosti a vydání povolení s požadavky uplatněnými v rámci procesu EIA
- širší možnost účasti dotčené veřejnosti na povolování záměrů, např. ve stavebním řízení, současně s možností vstupu do řízení ve fázi po vydání povolení prostřednictvím uplatnění řádného opravného prostředku
- novou koncepci přístupu dotčené veřejnosti k soudní ochraně potenciálních žalobců v navazujícím správním řízení

A jak se promítla ve stručnosti a z procesního hlediska Novela zákona EIA do Stavebního zákona a které jeho části přímo tato novela změnila?

V územním plánování pro záměry, které podléhají posuzování vlivu na životní prostředí, nemůže již regulační plán nahradit územní rozhodnutí.

Orgán posuzující záměry, které podléhají EIA, i pro všechna navazující řízení (definovaná úpravou Stavebního zákona jako všechna pokračující řízení) vydává stanovisko.



Podle Zákona o posuzování vlivů je územní řízení navazujícím řízením.

V územním rozhodování je místně příslušným stavebním úřadem k vydání územního rozhodnutí vždy pouze obecný stavební úřad obce s rozšířenou působností.

Při územním řízení je vypuštěno povinné veřejné ústní jednání u záměru dotčených EIA pro lokality, kde je platný územní plán.

Původní § 91, který upravoval původně proces projednání EIA ve stavebním řízení je vypuštěn bez náhrady.

Pro záměry, kde se posuzuje EIA, neplatí zásada, že pokud dojde ke zrušení územního rozhodnutí po povolení stavby, územní rozhodnutí se již nevydává.

V návaznosti na stavební řízení dochází k několika zásadním změnám a úpravám.

Ve stavebním řízení je místně příslušným stavebním úřadem k vydání stavebního povolení také vždy pouze obecný stavební úřad obce s rozšířenou působností.

Stavební řízení i řízení o změně stavby před dokončením jsou také navazujícími řízeními podle Zákona o posuzování vlivů. To znamená, že se vždy znovu dokládá stanovisko k EIA.

U záměrů, kde se posuzuje EIA je vyloučeno ohlášení stavby, není možné uzavřít veřejnoprávní smlouvu a zároveň tyto záměry nemůže povolovat autorizovaný inspektor.

Největší změnou pak prochází způsob zapojení široké veřejnosti do procesu a informovanost i o změnách v průběhu změn a informování široké veřejnosti.

Zásadní změnou je také možnost vstupu do řízení po vydání povolení až uplatněním řádného opravného prostředku, případně žaloby.

V neposlední řadě i možnost soudního přezkumu závěru zjišťovacího řízení v případě, kdy se celý proces EIA nevede.

MMR vydalo metodickou pomůcku k novele EIA již v srpnu 2014, ta však není úplně uživatelsky vstřícná, ale je v naprostém souladu s připomínkami EU. Následně má být k účinnosti Novely zákona EIA vydána nová a snad pro všechny jasnější a srozumitelnější. MMR to krajským úřadům, stavebním úřadům a potažmo i nám všem kdo pracujeme na projektech, na které se vztahuje Posuzování vlivu na životní prostředí, slíbilo.

Co schválená Novela EIA v reálné praxi pro architekty a projektanty znamená vzhledem k příslušnosti stavebního úřadu k vedení řízení?

Pokud pracují na projektu, kdy zpracováváný záměr investora v projektu podléhá Posuzování vlivu na životní prostředí, pak tyto projekty vzhledem k platnosti této Novely zákona EIA chodí konzultovat a následně podávají a projednávají pouze na obecných stavebních úřadech obcí s rozšířenou působností (ORP).

Všechny územní i stavební řízení u projektů podléhajících EIA, které byly v okamžiku nabytí účinnosti projednávány na různých stavebních úřadech, musí být cca do 30 dnů od nabytí účinnosti Novely zákona EIA předány stavebním úřadům právě obcí s rozšířenou působností.

Teprve nyní, po nabytí účinnosti této nezbytné legislativní úpravy a po jejím uvedení do praxe, uvidíme, nakolik se potvrdí, nebo naopak vyvrátí obavy a očekávání, které tuto legislativní úpravu zasahující i do Stavebního zákona provázejí po celou dobu její tvorby a procesu schvalování.

S o to větším očekáváním budeme sledovat následné legislativní procesy v návaznosti na další připravovanou novelu Stavebního zákona, která je v současnosti v plném proudu.

Dne 25. 2. 2015

Vypracovala: Ing. arch. Marie Špačková, Sekretář České komory architektů